

POHJANMAAN JÄÄKÄRIPATALJOONA VAASA – SODANKYLÄ

Viime vuoden keväällä saatiin vihdoinkin se, mitä oli jo useiden vuosien ajan osattu odottaa. Pohjanmaan Jääkäripataljoonan käskettiin siirtyä 1. 8. 64 mennessä Sodankylään, jossa oli varuskuntaa rakennettu jo viiden vuoden ajan ja jossa kolmena edellisenä kesänä oli ollut osa pataljoonasta koulutettava.

Tehtyjen suunnitelmien mukaan siirrettiin 3. JK Sodankylään jo kesäkuun alussa. Rovaniemellä pidetyn Puolustusvoimain lippupäivän paraatin jälkeen erkani 3. JK ltn J Åkermanin johdolla muusta pataljoonasta suunnatun pp-marssinsa kohti Sodankylää, jonne se saapui 4. 6. illalla. Samaan aikaan marssitti väp J Kallioniemi pataljoonan hevosia Kemijärven—Pelkosenniemen kautta myöskin pohjoiseen.

3. JK:aan 15. 6. palvelukseen astuneet alokkaat siirtyivät Vaasasta ltn M Närhen komennossa 30. 6. ensin junalla Rovaniemelle ja sieltä polkupyörin Sodankylään.

Koko kesä—heinäkuun ajan siirrettiin Vaasasta Sodankylään kuorma-auto- ja rautatiekuljetuksin sekä pataljoonan omaa materiaalia että kantahenkilökunnan omia muuttotavaroita. Sodankylässä joutui 3. JK alusta alkaen jatkuvasti kasvavan paineen alle työskennellessään kasarmi- ja asuntoalueen kuntoonsaattamiseksi sekä tyhjentäessään kuorma-autoja, joita saattoi päivässä tulla pitkälti toistakymmentäkin.

Pataljoonan pääosan siirtyminen määrättiin tapahtuvaksi 29. 7.—1. 8. välisenä aikana. Marssia varten jaettiin pataljoona kahteen marssiosastoon, osastoihin Y ja K, joihin edelliseen kuului 2. JK ja TkK ltn V Yrjölään komennossa, ja jälkimmäiseen 1. JK, AuK ja EK ltn MK Kokkosen komennossa. Koko marssia johti pataljoonan komentaja evl P Junttila, apulaisenaan maj V Salmi. Marssi suunniteltiin tapahtuvaksi kolmessa päivässä Vaasasta Askaan (n. 20 km Sodankylän eteläpuolella) polkupyörä- ja mt-marssina.

Vaasasta lähtö huipentui 28. 7. pidettyihin lähtöjuhlaesityksiin, joita jo sävytti lähellä olevan eron haikeus, jättihän jääkäripataljoona Vaasan lähes 20 vuotta kestäneen yhdessäolon jälkeen.

Aamupäivällä alkoivat juhlallisuudet Pohjanmaan

~~kin, jos se olisi välttämätöntä varjellakseen Kotia, jonka löytääkseen heidän isänsä olivat tulleet niin kaukaa ja jonka vuoksi he olivat taistelleet hellittämättä, valansa pitäneenä.~~

~~Te olette tuossa talossa, rastipisteen kohdassa, Kodissa syntyneitä jääkäreitä.~~

Jääkäripataljoonan järjestyessä lippukentälle, jolloin evl P Junttila pataljoonan puolesta luovutti Vaasan kaupungille muistokiven. Kiven on suunnitellut jääkäri Pentti Penttilä ja siihen kiinnitetyssä kuparilaatassa on korkokuvana kuvattu Joutselän harjanteet ja vasemmalle puolelle teksti POHJANMAAN JÄÄKÄRIPATALJOONA VAASASSA 1945—1964”. Vaasan kaupungin puolesta otti kiven vastaan kaupunkineuvos T E Teir.

Tämän jälkeen seurasi kesäkuun saapumiserän sotilasvalan vannominen, jonka ottivat vastaan evl P Junttila sotatuomari U Kärki ja past O Lönnroth.

Valan päätyttyä suoritti pataljoona polkupyörillä ohimarssin, jonka vastapaljestetun muistokiven kohdalla ottivat vastaan Ev E Nuolimaa, kaupunkineuvos T E Teir ja evl P Junttila. Paraatia komensoi maj A Lähtevänoja.

Ohimarssin päätyttyä tarjosi pataljoona lounaan ruokasalissaan. Kutsuvieraita oli juhlassa noin puolensataa, joukossa hyvin runsaasti entistä JP 1:n ja PohmJP:n henkilökuntaa.

Iltapäivällä kokoontuivat poislähtevät sekä runsas kutsuvierasjoukko Vaasan Kaupungintalolle viettämään lähtöjuhlaa, josta muodostuikin erittäin lämminhenkinen ja mieliin painuva tilaisuus. Ohjelmasta mainittakoon kapt A Siltalan esittämä pataljoonan historiikki, Vaasan Varuskuntasoihtokunnan esitykset, yksityisten varusmiesten musiikki- ja lausuntaesitykset. Tämän jälkeen nousi puhujakorokkeelle pataljoonan komentaja, evl P Junttila, joka luovutti Vaasan kaupungille ja Vaasan Sotilaskotiyhdistykselle pataljoonan arvokkaimman lahjan, pienoislippunsa. Pienoisliput ottivat vastaan kaupunginjohtaja Lauri Järventaka ja rouva Siru Ulkuniemi. Näiden lippujen luovutuksen yhteydessä kajahti Vaasassa viimeisen kerran Jääkärimarssi Pohjanmaan Jääkäripataljoonan yhteydessä, ja yleisö kuunteli sitä hartaana seisaalleen nousten.

Samassa yhteydessä toivat lukuisat yhdistykset, urheiluseurat, liikkeet ja yksityiset pataljoonan ystävät julki suuren kiitollisuutensa jääkäreille muistolahjoin, adressein ja sähköin. Vaasan kaupungin lahjana ojennettiin Jääkäripataljoonalle arvokas hopeapokaali kiertopalkinnoksi varusmiesten välisiin kilpailuihin. Sotilaskotiyhdistys luovutti myöskin arvokkaan pokaalin kiertopalkinnoksi.

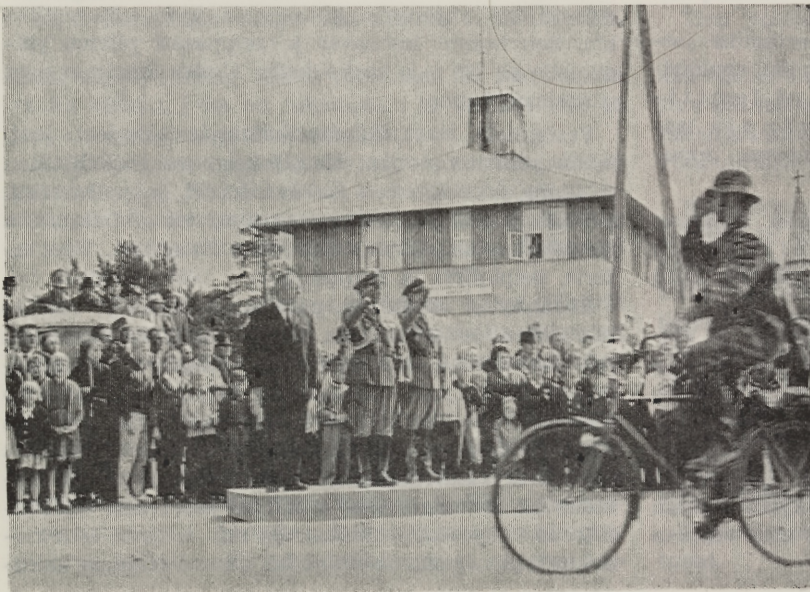
Lähtötilaisuus päättyi yhteisesti laulettuun Maamme-lauluun.

Seuraavana aamuna klo 05.00 ilmoitettiin jääkäripataljoona komentajalleen marssivalmiina. Pataljoon-

Evl. P. Junttila pitämässä muistokiven luovutustupuhetta Vaasassa 28. 7.

PohmJP:n pienoislippujen luovutus Vaasan kaupungille ja Sotilaskotiyhdistykselle 28. 7. Vaasan kaupungintalolla. Vastaanottajina kaupunginjohtaja L. Järventaka ja rouva S. Ulkuniemi.

Jääkäripataljoonan ohimarssi Sodankylässä 2. 8. Ohimarssin vastaanottajina evl. P. Junttila, kunnanhallituksen puheenjohtaja V. Kiuru ja maj. A. Lähtevänoja.

nan komentaja antoi Marssiosasto Y:lle, mikä oli kuormattu kuorma-autoihin, lähtökäskyn ja tästä alkoi pataljoonan kolmipäiväinen yli 700 km:n marssi Vähän MsiOs Y:n jälkeen nousi MsiOs K polkupyörän satulaan ja Valtatie 8 alkoi niellä myöskin pyörämiehiä. Varhaisesta aamuhetkestä huolimatta oli lähtöä seuraamaan ehtinyt runsaasti aamuvirkkuja vaasalaisia joukossa paljon pataljoonan entistä henkilöstöä, joista monet seurasivat jääkäreitä aina Kokkolaan saakka.

MsiOs Y jalkautui Kokkolan Raviradalla ja ryhtyi polkemaan kohti Saloisten Siniluotoa. Autot jäivät odottelemaan MsiOs K:ta, joka saapuikin paikalle klo 16.00 maissa.

Koko marssin ajan seurasi marssia lukuisa joukko lehtimiehiä sekä Pohjanmaan asukkaita, jotka tervehdyksiä heiluttaen jättivät jäähyväisiä oman maakuntansa joukko-osastolle.

Eräs marssin mieliinpainuvimmista tapauksista oli ensimmäisen marssipäivän iltana Siniluodossa pidetty iltahartaus. Kaunis kesäilta, edessä aukeava aava sininen meri loivat tunnelman, hartaustilaisuudelle, jonka kanssa tuskin loistavinkaan kirkossa pidetty jumalanpalvelus pystyy kilpailemaan.

Vasta myöhemmin Sodankylään muuttava Vaasan Varuskuntasoihtokunta seurasi marssin ajan pataljoonan mukana viihdyttäen jääkäreitä ruokailutauoilla, herätyksen ja iltahuudon aikoina majoitusalueilla.

Marssi sai luontevan lopun saavuttaessa Askaan 31. 8. iltapäivällä lyhyen taisteluharjoituksen muodossa, joka osoitti joukkojen olevan vielä rasittavan kolmen päivän marssin jälkeen hyvässä taistelukunnossa.

Lauantai-iltapäivä 1. 8. käytettiin lepoon ja huoltoon seuraavan päivän juhlallisuuksia varten.

Sunnuntaina 2. 8. saapui Pohjanmaan Jääkäripataljoona Sodankylään. Tasan klo 12.00 otti pataljoonan komentaja seurassaan kunnanhallituksen puheenjohtaja Kiuru ja maj A Lähtevänoja vastaan Jääkäripataljoonan ohimarssin, jota komensi maj V Salmi. Sodankylän kirkonkylä oli jalkeilla vastaanottamassa omaa joukko-osastoaan, joka polkupyörillä ja moottoroituna ajoi läpi kirkonkylän kasarmi-alueelle.

Lippukomppanian toimintu Aliupseerikoulu jatkoi suoraan ohimarssipaikalta Sodankylän sankarihaudalle, jossa pataljoonan komentaja evl Junttila ja huoltopäällikkö maj A Lähtevänoja lasivat seppeleen Aliupseerikoulun toimiessa lippukomppanian.

Jääkäripataljoona siirtyi tämän jälkeen ruokalan eteen, jossa uusi sotilaspastorimme I Sirkka piti lyhyen hartaushetken ja pataljoonan komentaja kiitti jääkäreitä hyvin suoritetusta marssista.

Pataljoona oli järjestänyt ruokalaan kahvi- ja voileipätarjoilun ja samassa tilaisuudessa evl Junttila esitteli kasarmialuetta paikalla olleille kutsuvieraille, joita oli saapunut aina Vaasasta asti. Sodankylän kunnanhallituksen puheenjohtaja Kiuru ja kunnanvaltuuston puheenjohtaja Paarmann luovuttivat Pohjanmaan Jääkäripataljoonalle Sodankylän kunnan vaakunan, jonka pataljoonan puolesta otti vastaan evl Junttila.

Varsinainen tulojuhla pidettiin kuitenkin vasta 24. 8., jolloin Sodankylän kunnanhallitus tarjosi koko jääkäripataljoonalle tervetuliaiskahvit. Tilaisuudessa oli läsnä myöskin 1. D:n komntaja kenrl T Kopr a. Pataljoonan toivotti tervetulleeksi Sodankylään kunnanhallituksen varapuheenjohtaja Kauko Laine. Vanhaa ja uutta Sodankylää esittelivät juhlassa rehtori Eero Maunu ja kunnanhallituksen puheenjohtaja Vilho Kiuru.

Tämä juhla varsinaisesti päätti Pohjanmaan Jääkäripataljoonan muuton Vaasasta Sodankylään. Sinä aikana, jona jääkärit ovat täällä pohjoisessa olleet, on koko Sodankylän ja Lapin västö ottanut jääkärit vastaan reilulla kädenpuristuksella.

Pataljoonan voidaan sanoa saaneen ainakin entisen veroisen isäntämaakunnan.

Kun suurin osa varusmiehistä ja kantahenkilökunnasta on Sodankylän ulkopuolelta on katsottu aiheelliseksi suorittaa myöskin tässä yhteydessä pieni Sodankylän esittely.

Sodankylä on pinta-alaltaan maamme toiseksi suurin, maapinta-alaa on kunnalla kaikkiaan noin 12300 km². Tämän laajuinen alue peittää koko Uudenmaan läänin ja lisäksi toistakymmentä kuntaa Turun ja Porin läänistä. Neljä viidesosaa alueesta omistaa valtio ja loput ovat kunnan, yksityisten ja yhtiöitten omistuksessa. Kunta on maamme harvimmin asuttuja kuntia asukastiheyden ollessa n. 0,9 henkeä neliökilometrillä. Väkiluku on tämän vuoden alussa n. 11500, joista saamelaisia hieman alle 200.

Pinnanmuodostukseltaan Sodankylän alue on varsin vaihtelevaa, vaikkakin suurin osa alueesta on jänkkää. Etelässä kohoavat Luosto-tunturin huiput yli 500 m:n korkeuteen, mutta pohjoiseen päin mentäessä alkavat maisemat madaltua ja kirkonkylä sijaitseekin laakiossa, jonka keskikorkeus merenpinnasta on "vain" noin 200 m. Kirkonkylän länsipuolella kohoaa sentään korkeuksiin Oratunturi tarjoten kauniit näkymät 454 m:n korkeudesta. Pohjoisessa ovat taas ensin Vuotson kylän koillispuolella Nattas-tunturit ja yhä ylemmäs pohjoiseen mentäessä löytyy jo todellinen Tunturi-Lappi. Saariselän mahtava tunturialue houkuttelee vuosittain lukemattomia tunturihihtäjiä ja retkeilijöitä yhtähyvin kotimaasta kuin ulkomailtakin. Sen huiput kohoavat jo reippaasti pilvien yläpuolelle yli 700 m:n korkeuksiin. Alueen länsiosat ovat pääasiassa aapaa.

Vesistöistä ovat huomattavimmat lukuisat joet, joista suurimmat ovat Kemijokeen laskevat Kitinen ja Luiro sekä Kitiseen laskeva Jeesiö, joka lieneekin ainakin jääkäreille kaikkein tutuin virta. Lukuisista järivistä mainittakoon Vaalajärvi, Kelujärvi, Unarinjärvi, Seipäjärvi ja Sompiojärvi.

Sodankylän västö on pääasiassa maa- ja metsätaloudesta toimeentulonsa saavaa, joskin nimenomaan palveluelinkeinojen harjoittajien määrä on huomattavasti lisääntynyt. Sodankylän kirkonkylä onkin jo tällä hetkellä melkoinen liikekeskus, joka palvelee suurinta osaa keskisestä Lapista. Uudet tavaratalot ovat tavaravalikoimaltaan varsin monipuoliset ja kirkonkylän kokonaisuus muuttuu jatkuvasti entisestäänkin nykyaikaisemmaksi. On muistettava, että kirkonkylä hävitettiin Lapin sodan aikana melkein koko-

naan, ainoa todella vanha rakennus on Sodankylän vanha kirkko, joka on rakennettu jo vuonna 1689 ja jonka saksalaiset jättivät hävittämättä.

Kouluolot ovat kehittyneet viime vuosien aikana huomattavasti. Kirkonkylässä on kansakoulujen lisäksi oppikoulusivistystä varten kunnallinen keskikoulu ja lukio, vapaata kansansivistystä tekee Sodankylän Kansanopisto.

Terveydenhoitoa varten on kunnassa kaksi lääkäriä ja kunnansairaala. Lisäksi on suunnitteilla rakentaa varuskuntasairaalan yhteyteen uusi kunnansairaalan osasto.

Urheilutoiminta kunnassa vilkastune huomattavasti varuskunnan muuton jälkeen, jos kohta etenkin painin alalla on jo tähänkin mennessä saavutettu huomattavia tuloksia. Varuskunnan piakkoin valmistuva urheilutalo parantaa urheiluharrastusmahdollisuuksia ratkaisevasti uimahalleineen ja täysimittai-

sine urheiluhalleineen. Tunturihiihdon alalla on jo suunnitteluvaiheessa Luoston tunturihihtokeskuksen rakentaminen. Tähän yritykseen osallistuu myöskin Pohjanmaan Jääkäripataljoona.

Ylläolevia tietoja lukiessa huomaa selvästi sen, että kehitys on vasta alussa. Kuitenkin tähänkin mennessä saavutettuja tuloksia voidaan pitää varsin merkittävinä. Kaksi vuosikymmentä sitten tapahtunut lähes täydellinen hävitys on pakoittanut Lapin asukkaat aloittamaan kaiken alusta, eikä rakentamista ole vieläkään saatu päätökseen. Tosin sotaa edeltänyt kehitysaste on jo jäänyt kauas taakse, mutta vielä ollaan tavallaan puolitiessä. Tässä mielessä Pohjanmaan Jääkäripataljoona onkin saanut ja ottanut itselleen ainutlaatuisen tehtävän joukko-osastona.

Tulevaisuus näyttää kuinka jääkärit työssään onnistuvat.